

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: .....

Cím: Földalatti üregekben lakik 74 család
a Szent István-kórház mellett

Forrás: Nemzeti Újság

Bm
(H. y.)

1927. 11. 4.
(Idő)

—
(Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás

Tárgy

361.1

Hely

Idő

"1927"

Személy

Helvszám

333.32. '927'

Földalatti üregekben lakik 74 család a Szent István-kórház mellett

**Kukoricarözsékből és téglatörmelékből épített kunyhók
a szemétkben — Ahol a kecske is a szobában lakik —
A főváros szigorú rendszabályokat akar alkalmazni**

(A Nemzeti Újság tudósítójától.) A Szent István-kórház és a ferencvárosi pályaudvar között, a Haller-terítől pár száz méter távolságban terül el a ferencvárosi kiserdő. Még ma is így nevezik, pedig már nyoma sincs az erdőségnek, fának. Kopár, kietlen az egész harminchat holdnyi terület. A gödrös, buckás felületen kátránypot lenget a szél és le is fujná, ha az nem háztető volna, melyet néhány nagyobb ködarab rögzít le. Itt-ott elővillan a földtől 1/2—1 méteres magasságban egy-egy kalyiba fehérre meszelt vályogfala, de ablakot, kéményt vagy ajtót sehol sem látni. Némely helyen nagy moziplakáttal van beragasztva a kunyhó oldala, hogy felfogja a légrések közt beáramló szelet. Az építmények legnagyobb része alig látszik ki a földből, sok helyen csak néhány, a földdel egy vonalban levő kátránypot és téglatörmelék figyelmezteti az érdeklőt, hogy vigyázzon, mert ez alatt emberek laknak. A törpe egzisztenciáik nyomortanyáján hetvennégy család lakik ilyen körülmények között.

Mindjárt a telep elején szemétdomb éktelenkedik. Amint arra mentem, két kis gyermek játszott ott. Az egyik nagyobbacska leány volt, aki a szemétdomb tövében egy kimult,

szemétdombra vetett, párás testű macskáról hesegte a legyeket és simogatta az állat testét. Éleszgetni próbálta és sehogy sem tudta megérteni, hogy a „cius“ nem kezd dorombolni. A másik kisebb gyermek amint meglátta, hogy nővérkéje macskával játszadozik, kényerét, melyet eddig jobb kezében tartva csendesen majszolgotott, most áttette a másik kezébe és most már ő is keltegetni kezdte a kifordult szemü, döglött állatot. Sirva fakadtak, amikor elkergettem őket a szemétdomb közeléből.

A telep végén találtam rá a nyomortanya felügyelőjére. Jó vágásu, magyarbajuszu ember. Tökés József, aki egyébként a vásártér felügyelője is. Azért kapta a telepi tisztséget, mert az első bérlő volt ezen a területen. Mikor megtudta, hogy mi járásban vagyok, szívesen állott szolgálatomra és elmondta az egész telep fejlődését.

— 1919-ben még erdőség borította a területet. A kommun alatt azonban az erdő fűt lassankint elhordták tüzelőnek és így nagyon megilkították a sűrű erdőt. Később katonák és magánosok fordultak a fővároshoz, hogy adjon engedélyt egy-egy kis terület megművelésére. A főváros nem is zárkózott el ez elől, tudta, hogy a talaj nagyon rossz, nehezen munkálható, mert a kunyhók építésénél mind

ide hordták a felesleges kő- és téglatörmeléseket. Az engedély alapján tizenhat bérlő kapott 4-5 holdon kertgazdaságot és amikor az összeomlás után a katonák szétszóledtek, tömegesen jelentkeztek újabb igénylők. Lassankint benépesült az egész terület. Szükségessé vált a szerszámobódék felépítése is, mert minden alkalommal hazulról kellett hozni és visszavinni a szerszámokat. Kint nem lehetett hagyni, mert többektől ellopták. A bérlők ekkor együttesen intéztek kérvényt a főváros tanácsához, hogy részükre engedélyezze a szerszámobódék felállítását. A tanács ezt meg is engedte, de figyelmeztette a bérlőket, hogy

ezeken a bódékön kívül semmi néven nevezendő építkezést ne végezzenek, mert ha ezt megszik, akkor a bérlet minden további eljárás nélkül megszűnik és az építkezést, ha kell, karhatalom segítségével fogja lebontatni a főváros.

Tökés felügyelő végigkálauzolt az egész telepen. Vigyázva kellett haladnunk a keskeny ösvényeken, mert sok helyen mély vizesgödör van az út szélén. Amerre mentünk, mindenütt éktelen kutyaugatás kísért bennünket. A kunyhók mélyéről mocskosarcu, piszkosruhájú gyermekek kerültek elő. Néhol asszonyokat láttunk, amint kimosott szürke fehérműket kagattak ki a szárító-kötélre. Az egyik kis házika előtt négy kisleány játszott. Az építésből visszamaradt vályogból cserépet formáztak és virágot tüzdelték bele. A legidősebb leányka volt a „virágos néni“, akitől a többiek virágot vesznek. Tovább is mindenütt ilyen kép. Lábnak alatt ropog az égetett salak és téglatörmelék. A levegő fojtó, ide tölul a környéki gyárkémények kormos füstje. Az egyik dűlőút szélén egy kis fabódé előtt állit meg kísérom. A ház előtt egy idősebb, tisztosarcu asszony, akit meglát minket, kőénye szélén törül vizes

kezét s mindjárt a szobába tessékel. Az egész szoba nincs több kétszer két méternél, két ágy van benne, mindegyiket aprófával támasztották fel, mert egyiknek sincs lába. Tőlük alig husz centiméterre szemétdomból kihalszott kályha egészíti ki a szoba butorzatát. Az ágyak felett párkány van s azon sorjában ott fekszik a balta, a fésű, a csizma, a gyerekéneli és Szűz Mária képe.

— Hányan laknak itt? — kérdeztem az asszonyt.

— Négyen volnánk felnőttek s ez a két apróság. — És rámutat az ajtó előtt négykézlábon mászó két apró porontyra, akiknél csak sápadt arcaikból elővillanó fényes szemük árulja el az életet.

Láttam, hogy a kunyhó előtt egy kecske legelészett. Megkérdeztem azt is, hogy az övéké-e.

— A két apró gyereknek kell. Éjszaka a kecske is a szobában van. Mert fetszik tudni, a telepen sok a kutya és éjszaka agyonmarnák.

Most újabb helyre vezetett kísérom, Petrák János kőműves kunyhójához. Egy magas dombon csak egy ütött-kopott kőműves jelezte, hogy emberlakta vidéken járunk. Még négy méteres távolságból sem tűnt ki, hogy ház van a közelben. A dombon egy hatalmas üregben épült ez a kis kunyhó, ahol Petrák János feleségével és öt gyermekével él. A szülők nem voltak otthon, csak a gyermekek fogadtak bennünket. Egészségtelen, dőhos levegőjű pincelakás. Levegője nyomot hagyott az ártatlan gyermekek szervezetén, valamennyi beesett arcu, sápadt, fűdős.

Meg egy ilyen lakást láttunk, ahol Bederna Béla el feleségével és három gyermekével. Ez is gödörlakás. A napfény meg elvéve sem süthet oda, a pincelakás savanyu szaga összevegyül a ház mellett lévő sortósól illatával.

A legnagyobb nyomorban élnek, az embernek már hetek óta nincs állása, a felesége mosni jár s a gyermekek a főzéshez szükséges tüzelőt a vásártéren a kocsikról lehulló szemétből szedik össze.

És még sokat tudna mutatni Tőkés József felügyelő. El is mondja, hogy a telepen csupa nyomorgó napszámos, csatornamunkás, utca-seprő család van. Bevallja, hogy nem tud velük szemben szigorú lenni, még azokkal szemben sem, akik a főváros engedélye nélkül laknak itt. Nem egyszer történt meg, hogy reggeli felügyelete alkalmával új épületet pillantott meg a nyomortanyán, amelynek még előző nap nyomát sem látta.

Napról-napra bővül a törpe egzisztenciák nyomortanyája, egymásután menekülnek ki ide a város háta mögé, akik nem bírják elviselni a nehéz megélhetést. Pedig a főváros szigorú rendelettel akarja megszüntetni a szegény embereknek ezt a menhelyét és ki akarja őket lakoltatni.

Eor